

Korkeakouluvisio 2040 Turun ammattikorkeakoulun näkökulmasta

Ammattikorkeakoulun hallitus 17.8.2026 § 6
638/12.00.00/2026

Rehtori-toimitusjohtaja Vesa Taatila:

Kesäkuussa 2026 julkaistiin korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2040: ”Sivistyksestä suunta Suomelle”. Sitä on työstetty noin kahden vuoden ajan laajasti sidosryhmiä osallistaen. Parlamentaarista luonteestaan johtuen vision voi olettaa ohjaavan korkeakoulutuksen kehittämistä myös ensi vuonna alkavana uutena vaalikautena.

Visiossa on viisi tulevaisuuteen katsovaa osiota sekä tilannekuva korkeakoulutuksesta ja tutkimuksesta. Kussakin tulevaisuuteen katsovassa osiossa kuvataan tavoittila sekä siihen liittyviä toimenpide-ehdotuksia. Tilannekuvassa avataan konkreettisesti sitä, miten Suomi on viime vuosikymmeninä jäänyt koulutuksessa ja tutkimuksessa jälkeen monien verrokkimaiden kehityksestä, ja millaiset julkisen talouden haasteet maassamme ovat tällä hetkellä.

Ensimmäinen tulevaisuusosio on otsikoitu **”Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä”**. Otsikon tiivistämästä visiosta ei ole ollut merkittäviä erimielisyyksiä valmistelun aikana. Myös toimenpide-ehdotuksista ollaan pitkälti samaa mieltä.

Turun ammattikorkeakoulu tulee pyrkimään toimimaan tämän vision määrittelemällä tavalla.

Toinen tulevaisuusosio on otsikoitu **”Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille”**. Visiossa korostetaan nopeita siirtymiä toiselta asteelta korkeakoulutukseen, moderneita oppimisteknologioita, hyvinvoivia opiskeluyhteisöitä ja koulutuksen tarjoamista kaiken ikäisille. Nuorten aikuisten korkeakoulutustason tavoitteeksi asetetaan 60 prosenttia. Visiossa mainitaan myös ajatus siitä, että yhteiskunta tarjoaa jokaisella vähintään yhden maksuttoman korkeakoulututkinnon. Tämän voi tulkita myös niin, että jossain vaiheessa useampien saman tason tutkintojen tekemisestä tulisi maksullista.

Toimenpide-ehdotuksissa lisätään korkeakoulupaikkoja ja parannetaan läpäisyä. Tutkintokoulutus halutaan kohdentaa koulutustasoa nostavaan koulutukseen. Jatkuvan oppimisen rahoitusta ja ohjausta halutaan uudistaa ja työelämärelevanssia kasvattaa. Opiskelija- ja opetushenkilöstön hyvinvointiin halutaan kiinnittää huomiota. Opiskelijoiden mahdollisuutta siirtymiin halutaan lisätä ja lyhyttutkintojen käyttöönottoa laajentaa. Kaikkein eniten keskustelua tullee herättämään esitys, jonka mukaan myös ammattikorkeakouluissa otettaisiin käyttöön kandidaatti- ja maisterinimikkeet.

Turun ammattikorkeakoulun kannalta keskeistä on huomata, että laadukas koulutus sekä opiskelijoiden ja opetushenkilöstön hyvinvointi ovat suoraan verrannollisia opiskelijaa per opettaja -suhteeseen, joka taas riippuu suoraan rahoituksesta. **Jokainen, millä tahansa perusteella tehty, kehityksen rahoitusleikkaus tulee vähentämään tutkintokoulutukseen käytettävissä olevaa rahamäärää, ja siten edelleen koulutustarjonnan määrää ja laatua.** Jos tarkoitus on lisätä opiskelijoiden määrää ja saada

heistä hyvinvoivia ammattilaisia työelämään, on pakko lisätä myös käytettävissä olevaa rahoitusta samassa suhteessa.

Toinen merkittävä kohta on jatkuvan oppimisen toimintamalli. Nykyinen opintopistepohjainen rahoitusmalli ohjaa korkeakouluja tuottamaan mahdollisimman suuren määrän edullisia opintopisteitä, mikä käytännössä tarkoittaa itseopiskeltavia verkkokursseja. Ne saattavat tuottaa hyvääkin osaamista, jos opiskelija on vahvasti itseohjautunut, mutta osaamisen laadussa saattaa olla suurempaa vaihteluväliä kuin kampuksella ohjatusti tehdyssä koulutuksessa. Todennäköisesti jatkuva oppiminen toimisi parhaiten niin, että se irrotettaisiin kokonaan rahoitusmallista, ja se perustuisi puhtaasti markkinalähtöiseen hinnoitteluun. Tuolloin maksajana voisivat olla henkilöt itse, heidän työnantajansa, Jatkuvan Oppimisen Palvelukeskus (JOTPA), tai jokin muu relevantti taho.

Lyhyttutkinnot ovat olleet keskustelussa pitkään. Niillä olisi mahdollista nostaa nopeasti kansallista koulutustasoa OECD:n tilastossa. On kuitenkin hyvin epäselvää, mikä on niiden työmarkkinatarve, ja tuotettu osaaminen. Lisäksi huolena on, että lyhyttutkintojen rahoitus otettaisiin samasta rahoituskehiksestä, joka taas tuottaisi leikkauksen nykyisen koulutustarjonnan rahoitukseen.

Kolmas tulevaisuussosio on otsikoitu ”**Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa**”. Sen keskiössä ovat kansallisen TKI-tason pitäminen neljässä prosentissa BKT:sta 2030-luvulla, T&K-työn ja -henkilöstön määrien merkittävät nousut, korkealaatuinen osaaminen ja tutkimusinfrastruktuurit sekä kansainvälisten osaajien houkuttelu ja pitäminen.

Turun ammattikorkeakoulun osalta tavoitteet ovat kannatettavia. Me olemme yksi vahvimmin korkeatasoista osaamista Suomeen rakentavista ammattikorkeakouluista. Käytännössä kaikki toimenpiteet ovat samansuuntaisia sisäisten tavoitteidemme kanssa.

Neljäs tulevaisuussosio on otsikoitu ”**Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat**”. Sen keskiössä on luoda Suomeen kilpailukykyisempi korkeakoulutuksen ja tutkimuksen ekosysteemi.

Toimenpide-ehdotusten kärjessä on aloittaa korkeakoulujärjestelmän uudistamistyö. Tämä tulee luonnollisesti olemaan Turun ammattikorkeakoulun – ja kaikkien korkeakoulujen – keskeinen vaikuttamiskohde. Asiaan tulee liittymään merkittävästi aluepoliittisia näkökulmia, joten seuraava hallitus tulee olemaan asiassa keskeisessä roolissa.

Toinen merkittävä asia on Opetus- ja Kulttuuriministeriön roolin kasvattaminen digitaalisen infrastruktuurin luomisessa ja ohjauksessa. Tämä vaikuttaa järkevältä suunnalta.

Viides tulevaisuussosio on otsikoitu ”**Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus kasvaa ja monipuolistuu**”. Otsikon mukaisesti visiossa arvioidaan, että jatkossa korkeakoulutuksen rahoitusta tulee nykyistä merkittävämmiin muista lähteistä kuin valtiolta. Samalla todetaan, että vakaa ja ennakoitava perusrahoitus on merkittävä tekijä.

Toimenpide-ehdotuksissa on rahoitusmallin uudistaminen, joka käytännössä tulee toimimaan keskeisenä ohjaustekijänä, ja limittymään edellisessä osiossa olleeseen järjestelmä uudistukseen. Yksityisen

rahoituksen määrää halutaan lisätä, mikä saattaa tarkoittaa esimerkiksi jatkuvan oppimisen markkinalähtöisyyttä sekä toisten saman tason tutkintojen muuttumista maksullisiksi.

Tämän kokonaisuuden toteutuksen voi arvioida riippuvan vahvasti seuraavasta hallituspohjasta. Turun ammattikorkeakoulun osalta kannattaa pyrkiä olemaan mahdollisimman aktiivisesti valmistelussa mukana, jotta alustavat näkemykset tulevasta rahoitusympäristöstä voidaan huomioida aikaisessa vaiheessa.

Ehdotus

Hallitus käy keskustelun korkeakouluvisiosta alustuksen pohjalta ja merkitsee asian tiedoksi.

Päätös

Hallitus kävi keskustelun korkeakouluvisiosta alustuksen pohjalta, merkitsi katsauksen tiedoksi ja tunnisti seuraavia asioita, joita se pyrkii edistämään:

1. Jatkuvan oppimisen rahoittamisen uudistaminen

Korkeakoulujen nykyinen rahoitusmalli palkitsee jatkuvan oppimisen opintopistemäärän tuottamisesta laadun kustannuksella. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa jatkuvan oppimisen koulutustarjonta ei ole optimaalinen työelämän tarpeen kannalta. Jatkuvan oppimisen koulutuksia tulisi uudistaa niin, että ne perustuisivat työelämän kehitystarpeisiin eivätkä tuotetun opintopistemäärän maksimointiin. Nykyisen rahoitusmallin kannalta se tarkoittaisi kyseisen mittarin poistamista rahoitusmallimittareista ja sen perusteella jaetun kehysrahoituksen kohdentamista perustutkintokoulutukseen. Jatkuvan oppimisen toteutus kyetään varmistamaan muilla rahoituskeinoilla.

2. Työllistymistä tulisi korostaa rahoitusmallissa

Nykyinen rahoitusmalli palkitsee korkeakouluja valmistuneista, mutta ei työllistyneistä valmistuneista. Korkeakouluille ei synny riittävää insenttiä kehittää koulutusta vastaamaan työelämän ja alueen tarpeita. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallissa tulisi korostaa valmistuneiden työllistymistä erityisesti alueelleen, mikä on ammattikorkeakoulujen lakisääteinen tehtävä. Tämä erottaa ammattikorkeakoulujen tehtävän yliopistojen pääosin valtakunnallisesta koulutustehtävästä.

3. Aloituspaiikkojen kohdistaminen kasvualueiden tarpeisiin

Korkeakoulujen aloituspaiikkojen maantieteellinen sijainti ei vastaa Suomen työ- ja elinkeinoelämän kasvupotentiaalin sijaintia tai hakijoiden toiveita. Monien korkeakoulualueiden heikko vetovoima on johtanut etäopintojen määrän kasvuun, vaikeuksiin täyttää opiskelupaikkoja ja etäkampuksiin kasvukeskuksissa. Korkeakouluverkkoa ja korkeakoulutuksen resursseja tulisi tarkastella kriittisesti tästä näkökulmasta, ja lisäykset tulisi suunnata hakijakysynnän ja työllistymispotentiaalin perusteella.

4. Opiskelijoiden hyvinvoinnin korostaminen

Opiskelijoiden hyvinvoinnin korostaminen ei nouse esille visiotyössä riittävän näkyvästi. Rahoitusmallin ja jatkovalmistelun tulisi tukea kampuksilla tapahtuvaa yhteisöllisyyttä lisäävää opetusta, ilman aiempaa tutkintoa olevien nuorten korkeakoulutukseen pääsyä sekä rahoituksen kohdentamista opiskelijoiden opiskelukykyä ja -hyvinvointia lisääviin toimenpiteisiin.

Lisäksi hallitus jakoi toimivan johdon huolen perustutkintokoulutukseen käytettävissä olevasta julkisesta rahoituksesta.